

Již 21 let Holické noviny přinášejí čtení
do každé rodiny

NOVINY Holické

foto: Pixabay

Hoj, ty Štědrý večere

*Hoj, ty Štědrý večere,
ty tajemný svátku,
cože komu dobrého
neseš na památku?*

*Hospodáři štědrovku,
kravám po výslužce;
kohoutovi česneku,
hrachu jeho družce.*

*Ovocnému stromoví
od večere kosti
a zlatoušky na stěnu
tomu, kdo se postí.*

Příjemné prožití vánočních svátků, šťastný
nový rok, mnoho štěstí, zdraví, osobních
a pracovních úspěchů Vám přeje za všechny
členy komise městské části Holice

František Ryšánek

Mateřská škola Olomouc-Holice

Sluňákov

Děti z oddělení Koťátek a Včeliček z MŠ Olomouc-Holice se vypravily během září do Sluňákova, kde společně podnikly výpravu po celém areálu a podívaly se na různá místa tohoto ekologického centra. Nejdříve navštívily Rajskou zahradu, vyzkoušely si různé druhy úkolů, pozorovaly motýly a jiné živočichy, kreslily, lepily, dokonce si na motýly v barevných šátcích u Lesního chrámu i zahrály! Na závěr tohoto výletu se děti podívaly do Sluneční hory snů a už pelášily zpátky do školky na výborný oběd. Děti měly z výletu radost, po dlouhé době společně vyrazily mimo mateřskou školu, odnesly si domů krásné obrázky a spoustu zážitků. Těšíme se, co podnikneme zase příště!

text a foto: p. uč. Bc. Michaela Obstová

Drakiáda

V sobotu 2. 10. 2021 se MŠ v Holici tradičně zúčastnila drakiády ve spolupráci s Holickým lesem. Sluníčko svítilo, vítr foukal, a tak akce měla velkou účast návštěvníků. K zhlédnutí bylo velké množství různých draků létajících napříč slunečným nebem. Učitelky z oddělení Koťátek a Včeliček si pro děti připravily spoustu úkolů, které ověřily nejen jejich předškolní znalosti, ale také jejich logické myšlení, zrakové a hmatové vnímání, představivost a početní operace. Děti si mohly vymalovat omaľovánku dráčka a prověřit své sportovní dovednosti. Jejich odměnou byl motýlek z cereálií a také diplom za účast na drakiádě. Akce se dětem líbila a s radostí můžeme plánovat další.

text a foto: p. uč. Zdenka Nešporová

Podzimní slavnost v MŠ

V úterý 9. 11. 2021 se v ZŠ a MŠ Holice uskutečnila tradiční Podzimní slavnost a uspávání broučků. Děti z MŠ se spolu s p. učitelkami již od října na tuto slavnost připravovaly. Vyráběly např. různá strašidla z odpadového materiálu, hrady z kartonů, lucerničky, mumie, černé kočky a netopýry. V úterý od rána děti a paní učitelky celou zahradu MŠ chystaly, zdobily a večer vše pohádkově rozsvítily.

text a foto: p. uč. Jarmila Petříková

Jak jsme letos na podzim (ne)vystavovali houby

Před rokem jsem v Holických novinách zval veřejnost na výstavku hub, ale ta se kvůli té známé a nikým nezvané „potvoře“ neuskutečnila. Letos jsme se konečně dočkali, ale moc důvodů k jáso tu jsme ani tentokrát neměli. Ale pěkně popořádku.

Letošní rok byl na jaře srážkově nadprůměrný, a tak jsme si my, houbaři všeho druhu a pohlaví, dělali oprávněné naděje, že bude hub dostatek. To potvrzovaly četné nálezy jarních hub, zejména čirůvky májovky. A potom přišly prázdniny a na Moravě jsme marně čekali na pořádnou první vlnu hřibovitých hub. Rostly lišky (lidově kuřátka), ale jinak to byla bída. S o to větší naději jsme se těšili na září a příchod podzimu.

A tak jsme společně s Mikym Marusjakem a paní Radmilou Čoupkovou z pobočky městské knihovny v Olomouci-Holici stanovili termín naší akce na 5. a 7. 10. 2021.

Jenže toužebně očekávané deště nepřicházely, naopak, sucho a vytrvalý vítr nám pomalu braly poslední zbytky naděje a nadšení. Právě proto jsme si objednali modely hub z Katedry přírodopisu Pedagogické fakulty UP jako zálohu.

Abychom nalezené houby uchovali čerstvé, vyrazili jsme na první výpravu den před instalací naší výstavky. S panem Františkem Ryšánkem jsme si vybrali lokalitu Chlumu mezi Krčmaní a Velkým Týncem. Pěkné počasí i procházka, ale bez hub... Cestou zpět jsme našli asi pět druhů hub (například ryzec šeredný, třepenitky a malé bedličky červenající). Ale nechtěli jsme to vzdát, a tak jsme ještě vyrazili do krásného lesa za Přáslavicemi, ale tam to nebylo o nic lepší. S Kubou Válekem a Mikym jsme ještě zkusili následující den Mrsklesy, ale dopadli jsme ještě hůře. A tak jsme s Jardou Navrátilcem

převezli z našeho bytu do knihovny asi 30 atlasů hub, nějaké nástěnné tabule a začali s instalací. Miky dovezl krásné smrkové větvičky, které se zvláště vyjímaly vedle modelů hub; ty byly hodně staré a některé poškozené, popisky, například holubinka chutná, pocházejí pravděpodobně ještě z doby Rakouska-Uherska.

Letos přišlo do knihovny za houbami mnohem více lidí, než tomu bylo předloni. A ptali se v zásadě na dvě věci: Proč houby nerostou a kdy začnou růst... Ale úspěch měly alespoň atlasy a další pomůcky z oblasti mykologie.

Z letošního ročníku jsme si vzali poučení pro další podobné akce. V příštím roce musíme zajistit více posádek s auty, abychom měli mnohem širší záběr. A jako dlouhodobý úkol by určitě stálo za to, kdyby v Olomouci vznikl mykologický kroužek a pod svůj patronát by si ho vzaly osobnosti katedry biologie Pedagogické či Přírodovědecké fakulty UP.

Více jak měsíc po výstavce, 23. listopadu v podvečer, u mne zazvonil Honza Juřena s prosbou o radu. Měl asi dvoukilový trs hlívy ústříčné a pro zbytek jsme se vypravili hned druhý den na Kopeček. Následující den už ale napadl sníh a přinesl s sebou definitivní konec letošní houbařské sezóny. Ale nezužefjte, penízovka sametohá roste před Vánocemi i po nich, říká se jí vánoční houba.

foto: Pixabay

Děkujeme s Mikym Marusjakem všem letošním pomocníkům za nezištnou pomoc a čtenářům Holických novin přejeme do nového roku pevné zdraví, pohodu a štěstí.

text: Milan Polák

foto: Petr Šafránek a Pixabay

Jiří Réda († 14. listopadu 2021)

S lítostí v srdci oznamuji všem, že ve věku osmdesáti let zemřel v olomoucké vojenské nemocnici Jiří RÉDA, učitel, skladatel, varhaník a sbormistr.

Olomoucký rodák maturoval na Fučíkově pedagogické škole a poté se jeho cesta ubírala do Bruntálu, Krnova, Medlova a začátkem šedesátých let se na dobu více jak dvaceti let soustředil na výuku žáků Základní školy v Holici u Olomouce, kde kromě hudební výchovy učil i fyziku a dílny. Nadále pokračoval ve studiu hudby, soukromě se učil u profesora Cyrila Černého hře na klavír a kompozici, pak vystudoval hru na varhany v LŠU Žerotín a v roce 1970 promoval na dálkovém studiu Katedry hudební výchovy Pedagogické fakulty UP, kde na něj měly vliv významné hudební osobnosti. Pak absolvoval dvouletý sbormistrovský kurz v Ostravě, a protože byl sbormistrem na holické škole, přinesly jeho metody záhy ty nejlepší výsledky.

Veškerý volný čas věnoval hudbě. Komponoval na texty Františka Navary, Naděždy Hrabalové a dětské verše Petra Šafránka. Upravoval lidové písně, z nichž mnohé byly publikovány ve sbornících: Severomoravští skladatelé dětem, Olomoučtí autoři dětem,

Smíšené sbory aj. Úzce spolupracoval s varhanologem prof. Antonínem Schindlerem, Dr.h.c. (1925–2010), prezidentem Mezinárodního varhanního festivalu.

Do roku 2010, než mu byla diagnostikována těžká choroba a musel na operaci, se věnoval hře na varhany a spolupracoval s olomouckým krematoriem. Působil také ve Velké Bystřici, kde hrával v zámecké obřadní síni při svatebních obřadech, vítání občánků a organizoval i koncerty pro seniory města a okolí. Já osobně ocenila jeho snahu při tzv. spanilých jízdách, kdy jsem měla jedinečnou možnost posledních sedm let doprovázet pana Rédu a jeho přátele po místech střední Moravy, kde zanechal výraznou stopu. Vyjížděli jsme s jeho bleděmodrým autíčkem za lidovou kulturou do měst a obcí Křelov, Litovel, Loštice, Příkazy, Moravičany, Bystrovany, Velká Bystřice, Velký Týnec ad. Vždy jsme měli možnost setkat se s dalšími osobnostmi regionu a podívat se na opravené varhany tu i onde. Setkávání s hodným a férovým člověkem, který dokázal poutavě vyprávět o kultuře Moravy, i jeho noblesní chování bude nám všem, kdo jsme jej znali, velice chybět.

text: Hanka Ševčíková
foto: Vojtěch Ryšánek

Vzpomínky pana učitele Jiřího Rédy na holickou školu a kantory

Mé vzpomínání na holickou školu, kdy už mám ¾ století života za sebou, probíhá v několika rovinách a dalo by to na knihu – což není možné.

Holickou školu jsem znal ještě před svým nástupem, z vyprávění spolužáka z Fučíkovy pedagogické školy, „Holičáka“ Jendy Pavlovského. Před koncem školního roku 1962–63 v Medlově u Uničova přišel na inspekci okresní školní inspektor Krček. Byl mimo jiných i u mne v hodině fyziky a mým provedením hodiny byl nadšen. Ptal se mne, zda bych nechtěl učit v Olomouci, samozřejmě jsem souhlasil. A tak od září 1963 jsem nastoupil na druhý stupeň do holické školy. Měl jsem za sebou až neuvěřitelně mnoho štací. Začínal jsem na učňovské škole v Bruntále, kde jsem coby 18letý učitel učil i o tři roky mladší učně, po předčasném ukončení vojenské povinnosti jsem byl na krátký zástup v Krnově, dále jsem působil jako vychovatel učňů v Nových Heřmínovech a následně ve zmiňovaném Medlově.

Toho roku noví kantoři v Holici jsme byli dva. Přivítali nás, staršího, devětatřicetiletého Jiřího Kujala na tělocviku a mne, dvaadvacetiletého, na fyziku a dílny, ředitel školy Leopold Kovářik se svým zástupcem Zdeňkem Vychodilem. Jak dnes je vidím, statné muže – ředitele v bílých kalhotách a bílé košili, připadal mi jak lékař, a zástupce v obleku. Oba přísného vzezření a bylo jasné, že nám chtějí od počátku zdůraznit význam autority. Ve sboru jsem padl do oka dr. Františkovi Navarovi, zvláště když zvěděl, že mé všechno je muzika. Z žen se ke mně přátelsky hlásila Drahomíra Holoušová. Zřejmě už od manžela věděla, kdo jsem. S jejím manželem ing. Jindřichem Holoušem jsem učil před vojnou na učňovské škole v Bruntále. Na to, že jsme v dětství (oba otcové byli přátelé a poštáci) byli o prázdninách na poštovní chatě Kaťuša na Ramzově, jsem si už nevzpomněl.

Pomínu zdravotní problémy, dojíždění ze Střene, studium klavíru, doplňování vzdělání, dálkové studium, neuvěřitelně stísněné podmínky a další. Byly to roky velkého vypětí fyzického a především psychického. K jistému uklidnění v mém životě došlo až po ukončení studií a můj život dostal zelenou v roce 1970, když jsem od obce získal v Holici byt. Prvním silným zážitkem a jakýmsi muzikantským uvedením v Holici se stal koncert v roce 1965 pod názvem „Hudba starých mistrů“, uskutečněný v holickém kině. Na housle hrála za mého klavírního doprovodu mladička houslistka Marie Jeklová (dnes provdaná Süsslandová, primárijka Phoenixské filharmonie v USA). Celý koncert slovem provázel kolega Jiří Kujal. Spojuje mne s ním mnoho nejrůznějších příhod a zážitků. Byl jsem třídním v devítce, která své kantory pravidelně každých pět let zve na srazy. Tradičně se vzpomínalo mimo jiné také na zcela originální výlet v 9. třídě a většina tvrdila, že krásnější výlet nikdy nezažila. Zorganizovali jsme jej s Jiřím a bylo to odvážné a náročné. Jelo se na kolech na Rešovské vodopády. Ke škole přijelo několik desítek cyklistů s nejrůznějšími typy kol. Mé kolo, které jsem schraňoval jako relikvii coby dárek mého táty, bylo z 30. let. Historické kolo, zřetelně nejstarší ze všech přítomných, řídil tedy třídní učitel. Jiří jel vpředu a já na konci voje a sbíral raněné. Kupodivu jen jediný defekt a kluci se předbíhali v důkazech svých dovedností při lepení. Stanovali jsme uprostřed louky nad vodopády, bylo to v teritoriu

pasoucího se dobytka, to jsme však netušili. Hlavním úkolem byla příprava jídla a my, coby porotci, jsme byli stále přejezeni. Malování, četba, hry, slunění, koupání ve vodopádech jen pro otužilé (a to byli vyjma třídního všichni). Zpívání při kytarě, ráno poplach, stádo krav mezi stany, veselo a neskuřečně silný projev kamarádství. Návrat bez defektu a s něčím v srdci, co nelze získat ve školních lavicích.

Po mém nástupu do holické školy mi dr. Navara předal vedení pěveckého sboru. A tak se stalo, že ve snaze přiblížit školní sbor pokud možno co nejvíce výběrovým sborům, začal jsem organizovat za pomoci přátel učitelů a ochotných rodičů soustředění sboru převážně na školní chatě v Nové Vsi u Rýmařova. Z řad učitelů se mnou obětavě jezdila na soustředění nynější paní docentka Drahomíra Holoušová. Výhodou bylo, že velká část dětí ve sboru byla také u ní ve vlastivědném kroužku. Skoro by se mohlo zobecnit, že děti, které hrály a zpívaly, měly zájem o veškeré dění. I po letech mnozí účastníci vzpomínají na neopakovatelné zážitky, mimo spoustu nastudovaných písní i nejrůznější hry, soutěže, kvízy, noční vycházky, zpívání s ozvěnou nebo na Měsíc.

Mým velkým vzorem byl pochopitelně dr. František Navara. Byl mi nápomocen radou při úpravách lidových písní a dovedl mě k dalšímu vzdělávání v hudbě – studiu klavíru a kompozice, dále na varhanním oddělení prof. Mileny Brychtové-Ševčíkové a na Katedře hudební výchovy UP v Olomouci. Společně jsme založili houslové trio učitelů (Navara, Kvíždalská a Réda) a složili celou řadu písní, které většinou premiéroval holický školní pěvecký sbor. Největší popularitu mezi žáky získala píseň Tancovaly myši. Ať to dnes zní neuvěřitelně, jednou mě pozval kolega Navara před vyučováním do svého kabinetu výtvarné a hudební výchovy v přízemí vedle vchodu a přednesl mi básničku o veselých tančících myškách. O hlavní přestávce jsem mu donesl ukázat téměř hotovou píseň. Takové situace se během našeho společného působení ještě několikrát opakovaly.

Holická škola měla pro mne zvláštní kouzlo. Byť se střetávaly názory, zda je Holice dědina, nebo město, měla velké štěstí na skvělé učitele. Všechny jsem měl rád a vážil si jich, všem jsem byl vděčný, ale nejvíce dr. Navarovi – významné, mnohostranně zaměřené osobnosti, který mne přesvědčil, abych dále studoval, komponoval, koncertoval. Všechno se mi zúročilo a především pak u žáků, ale to už by byla otázka přímo na ně, vzhledem k absolvování několika desítek srazů cítím, že jsem u většiny uspěl, dejme tomu na 1-!

Za obrovské a nečekané poděkování považuji pozvání, abych mohl s přáteli koncertovat v holickém kostele, jednak na oslavě 60. výročí otevření měšťanské školy v Holici a jednak v roce 2000 opět v rámci oslav 725. výročí založení obce Holice. Bohužel nepodařilo se můj sen pozvat všechny bývalé členy školního pěveckého sboru. Dnes už neuskutečnitelné!

V závěru musím nesmírnou vděčnost projevit skvělé holické obvodní lékařce MUDr. Zdence Hrubanové, která zná mé neduhy, zdravotní problémy a nescíslněkrát mi pomohla, ba zachránila mne od nejhoršího!

Všem Holičákům přeji hodně úspěchů, vše milé a příjemné,
Váš Jiří Réda

Uveřejněno ve speciálním vydání Holických novin k 80. výročí Základní školy v Holici u Olomouce

Betlémy

Nepochybně každý z nás se již setkal s betlémem určitě mnohokrát a ve většině případů se pokaždé jednalo o jeho jinou podobu. Já osobně si nejvíc pamatuji náš domácí betlém, bylo to společné dílo otce a strýce, který pomáhal se zapojením osvětlení jesliček, několika chaloupek a ohniště pasáků, kde byl asi největší problém. Červený celofán nevydržel teplo malé žárovky a kazil tak iluzi nenápadného malého ohničku uprostřed pastviny. Betlém byl vytvořen z tištěných barevných jesličkových archů nalepených na tenkou překližku, každá figura byla precizně vyřezána a umístěna do plochy asi jeden metr široké a sedmdesát centimetrů hluboké. Až nyní při přípravě tohoto textu jsem zjistil, že se jednalo o betlém Mikoláše Alše, vydaný poprvé v roce 1902, který výrazně pozvedl uměleckou úroveň následovníků. Na figury králů se nedá zapomenout. Ovšem jako děcka jsme se zajímali víc o to, co bylo vedle betlému, pod stromečkem.

Ústeckoorlický domácí betlém Ing. Josefa Šišky z Modřic tvoří víc jak 400 figur. Tištěné jesličkové archy na kartonu od autora Josefa Procházky. Výška betlému přibližně 70 cm.

Poslední desetiletí minulého století je u nás spojeno s nebývalým zájmem o betlémy. V roce 1990 bylo založeno Československé sdružení přátel betlémů přibližně s pěti sty členy, od roku 1993 přejmenované jen na České, které je řádným členem Světové federace betlémářů (UN-FOE-PRAE) se sídlem v Římě.

Pojďme si nyní říct něco o historii betlémů. Badatelé považují za první scénické ztvárnění výjev připravený Františkem s Assisi, který v roce 1223 v lesní jeskyni poblíž obce Greccio v italské Umbrii nechal sloužit mši u prázdných jeslí, u nichž postával živý voleček a osel. Působením jezuitů a františkánů došlo k postupnému šíření tohoto obyčeje do střední Evropy a vznikly první betlémy i na našem území. První zpráva o jesličkách v pražském Klementinu je datovaná rokem 1560. Tento zvyk se rychle rozšířil a jesličky se brzy objevily i v kostelech dalších českých měst. Zmínka o jesličkách v Olomouci je z roku 1569. Výtvarná podoba příběhu se začala formovat mnohem dříve, již někdy ve 3. století. Na sarkofázích z té doby je pouze ležící Ježíšek, u něho vůl a osel. Teprve později přibyla Maria, pak Josef, mágové, pastýři a klanění sv. Tří králů. Nejstarší dochovanou nástěnnou malbu u nás najdeme v hradní kapli ve Znojmě.

K největšímu rozkvětu chrámových jesliček došlo v období baroka. Betlémy tvořily figury v životní velikosti, pravděpodobně odvozené od chrámových obrazů a soch. Nejstarší dochované betlémy jsou buď plošné, malované na dřevěných deskách, nebo vyřezávané ze dřeva. Jindy byly figury oblékané do rouch zdobených bohatě krajkami a zlatem. Zásadní obrat v historii betlémů způsobil svými osvícenskými reformami za svého panování Josef II., syn Marie Terezie, který okolo roku 1780 vykázal stavění jeslí z kostelů. Tento církevní zvyk byl spolu s předváděním vánočních her označen za církeve nedůstojný. Ovšem obliba betlémů byla již tak velká, že si šlechtici a měšťané pořizovali vlastní betlémy domů. Koncem 18. století si betlémy stavěli ve svých chalupách i prostí lidé, zejména tam, kde byla různá podomácká výroba, například tkalcovství a soukenictví, práce se dřevem a podobně. Vznikaly tak výrazné betlémářské regiony, převážně v podhůří celého našeho území. V novém prostředí docházelo ke zmenšování figur, tvůrci čerpali náměty a podoby figur postupně ze života ve svém okolí. Krajina betlémů se v podání lidových tvůrců začala měnit z exotické na romantickou krajinu středoevropského charakteru, s detaily čerpanými z reálného prostředí jeho tvůrce.

*Detail jesliček z kostelního betlému v Modřích.
Jesličkové archy od několika autorů na kartonu.*

prohlédnout v expozici Muzea Jindřichohradec-ka, otvírací dobu si raději ověřte předem. Stejný zájem vyvolává i světově proslulý dřevěný Třebechovický betlém, který nás reprezentoval v roce 1967 na Světové výstavě v Montrealu. Tento betlém je zcela určitě jeden z nejkrásnějších, ne-li nejkrásnější na celém světě a je taky jediným betlémem u nás vyhlášeným od roku 1999 za národní kulturní památku. Jeho tvůrci, Josef Probošt, Josef Kapucián a autor mechanismu Josef Friml se věnovali výrobě betlému čtyřicet let. Betlém si můžete prohlédnout po celý rok, denně mimo pondělí v Třebechovickém muzeu betlémů.

Podrobnější popisování specifik jednotlivých betlémařských regionů překračuje možnosti našich novin. Ze stejných důvodů se omezím jen na jednoduché rozdělení betlémů do dvou skupin. První

Tradiční kostelní betlém v základní sestavě. Holický kostel.

Většina regionů tak přinesla do betlémů svá specifika, ať už v pojetí scény, či v architektuře. Také provedení betlémů se stávalo více různorodým, vedle jeslí stavěných do prostorů jsou známy i betlémy skříňkové, které tvořily trvalou výzdobu parádních pokojů, nebo jejich přenosná varianta ve skromnějším provedení s kovovými uchy pro putování koledníků. V 19. století dochází k pronikání nejrůznějších mechanických prvků. Což je samozřejmé, vždyť se jedná o století páry. Technická dovednost tvůrců se projevila při vytváření rozsáhlých mechanických betlémů, které získaly největší popularitu, vznikaly buď jako práce profesionálních řezbářů, anebo lidových tvůrců. Na prvním místě jsou Krýzovy jesličky vytvořené jindřichohradeckým punčochářským mistrem, který své dílo tvořil víc jak šedesát let. Rozkládají se na ploše 60 m², obsahují 1398 figur lidí a zvířat, z nichž se 133 figur pohybuje. Od roku 1998 jsou zapsány v Guinnessově knize rekordů jako největší mechanický betlém světa. Jesličky si můžete

Domínkánské náměstí v Brně, stavěcí betlém řezbáře Jiřího Halouzky, víc jak 100 figur v životní velikosti. Druhý největší betlém svého druhu na světě.

skupinu tvoří betlémy jen v základní sestavě, kde je sv. Rodina, vůl, osel, pastýři s ovečkami, Tři králové, někdy s doprovodem, a nad chlévem anděl. Zpravidla se jedná o kostelní betlémy z uměleckých dílen. Druhá skupina betlémů je z tvorby lidových tvůrců, vyznačuje se větší pestrostí, pozadí betlému je rozsáhlejší, soubor figur zahrnuje velké množství darovníků zahrnující i prostý lid a zpravidla i početná stáda ovcí a jiných domácích zvířat. Často figury znázorňují scény z běžného života prostých lidí inspirované prostředím jeho vzniku. V dnešní době se můžeme setkat s betlémy historickými i současnými, vytvořenými z tradičních materiálů i téměř

neuvěřitelných. Kromě dřeva a papíru nás překvapí modurit, kůže, případně různá těsta, plasty, keramika a kdoví jaké ještě materiály, kdy se tvůrce snaží především ohromit něčím, co tu ještě nebylo. Stejně tak používané současné technologie jsou mnohdy velice vzdáleny původní myšlence, kdy betlém byl útočištěm naděje, dobroty a vzájemné lásky. Jejich vyřezávání a malování bylo útechou po těžké manuální práci, potěšením pro tvůrce, jeho rodinu, sousedy. Na zadní straně jedné z figur si v roce 1856 ústeckoorlický Josef Fišer napsal: „Ke cti a chvále Boží a pro potěšení srdce.“ Obávám se, že na dnešních figurách najdete jen prosté „Vyrobeno v ...“.

Kde jsou betlémy, musí být i betlémař. Betlémařem, tedy sběratelem betlémů, mému srdci nejbližším je holický rodák Ing. Josef Šiška, nyní z Modřic u Brna, bratr mého tchána Karla Šišky. Zálibou našeho strýce jsou tištěné papírové betlémy, o kterých jsem se doposud nezmínil. Když se někdy v polovině 18. sto-

První vystřihovací olomoucký hanácký betlém z roku 2016.

Autor František Gračka, 78 figur, kaple sv. Trojice.

České jesličky vydané v roce 1916, autor Josef Wenig, barevný tisk na kartonu, 4 jesličkové archy. Poprvé je v betlému zasněžená krajina.

letí ustálila podoba lidových betlémů, začala v této době i historie jesličkových archů. Původně se jednalo o ručně kolorované tisky jen v barvách červené, modré, zelené a žluté. Umělecká hodnota archů postupem času stále klesala. Zásadním průlomem se stal počín Mikoláše Alše, který v roce 1902 vydal nejdříve tři jesličkové archy vysoké umělecké hodnoty a v roce 1904 přidal i čtvrtý. Brzy po Alšovi vytvořil neméně krásné jesličky Josef Wenig, který darovníky oblékl do všedních šatů a doplnil i postavu krále Jiřího z Poděbrad na bílém koni. Postavy darovníků od Mikoláše Alše jsou v lidových krojích ze všech koutů naší země a jednoduchý přístřešek je vyzdoben lidovými motivy. Betlém

Josefa Winiga je poprvé celý zasněžený. To je hlavní rozdíl mezi betlémy těchto autorů. V roce 1919 namaloval nezaměnitelný vystřihovací betlém i Josef Lada. Následovalo množství vydávaných jesličkových archů od různých autorů a v různé kvalitě. Často byl betlém vydáván jako reklamní. Zajímavý je reklamní betlém firmy Otto, kde kromě Josefa a Marie zaplnily scénu pouze děti. Ve velkém Krojovém betlému vytvořeném před 2. světovou válkou jsou mezi darovníky i Kecal z Prodané nevěsty a hostinský s půllitrem piva. Oblibu získávaly zejména betlémy s lokálními prvky, nejčastěji architektury či výrazné krajinné dominanty, jako například novinka tohoto roku Hranický betlém. Mezi betlémaři je obdivován

Jesličkové archy na kartonu z roku 2021. Prodává infocentrum v Hranicích.

Figura krále. Železničářský betlém z roku 1997, autor J. L. Jícha. Barevný tisk na kartonu, výška figury 18 cm.

železničářský betlém Josefa L. Jíchy, kde si Ježíšek hraje s mašinkou, případně jeho větší varianta s přehlídkou 60 postav každodenního života nádražáků. Papírové betlémy mají několik variant a jsou velice oblíbené pro svoji prostorovou nenáročnost, ovšem pokud je staví

betlémář, je všechno jinak. Strýcův domácí betlém je široký asi dva a půl metru, obsahuje víc jak čtyři sta figur lidí a zvířat. O něco větší betlém trebičského typu od několika autorů staví strýc v modřickém kostele, počet figur se neustále mění a nejstarší malovaná figura pochází z roku 1929. Sbírka našeho strýce obsahuje víc jak čtyři sta papírových betlémů. První betlém si pořídil v holickém obchodě pana Jurečky, vedle Družstevní záložny. Nevíte, kde to je? Tam, kde je nyní cukrárna a květinářství paní Jitky Veselské. Záložna je vedle, směrem ke kostelu.

Závěrem se musím zmínit o tom nejpodstatnějším. Před několika lety jsem měl možnost prohlédnout si rodinný poklad v podobě ručně vyřezávaného betlému u pana Karla Blažka z Holice. Jednalo se vlastně jen o menší část původního betlému vytvořeného praprastrýcem pana Karla. Nevíme sice přesně kolikrát to byl praprastrýc, ale z vyprávění víme, že tento předek pracoval na dráze jako obsluha ve strážním domku

a dlouhé chvíle si vyplňoval vyřezáváním figur. Dřevo měl dostatek a velikost figur byla závislá na velikosti špalvu. Výška dochovaných figur se pohybuje do dvaceti centimetrů. Rodina se v minulosti několikrát stěhovala a v běžném bytě nebylo místa na rozsáhlý betlém, proto část figur věnovala k doplnění kostelních betlémů. Současný betlém pana Karla tvoří víc jak padesát figur, jedná se přibližně o jednu třetinu původního. Nynější doba není nakloněna velkému chození po návštěvách, ale betlém u Blažků bude stát do Hromnic, tj. do 2. února 2022. Pokud to zdraví dovolí, jste u Blažků po předchozí domluvě vítáni k prohlídce tohoto rodinného pokladu.

Pokud chcete obdivovat betlémy, tak nejlepším místem je Vlastivědné muzeum ve Švábenicích, vedle Ivanovic na Hané, je to jen kousek cesty. Stálá expozice obsahuje již 1 740 betlémů vyrobených ze všech dostupných materiálů, jedná se o sbírku zdejšího rodáka Libora Pištělky, který je současně správcem muzea. Podrobněji na www.svabenice.cz.

Ve většině betlémů ukazuje všem darovníkům, tedy postavám nesoucí dárky, správný směr anděl „gloria“, který se vznáší nad místem narození a drží „mluvící pásku“ – stuhu s nápisem „Gloria in excelsis Deo“, někdy česky „Sláva na výsostech Bohu“, případně „Pokoj lidem dobré vůle“.

Přeji nám všem, ať v této nelehké době najdeme všichni správný směr a naše cesta přinese užitek.

text a foto: František Ryšánek
literatura: Hánová J., F. Valena.
Betlémy: České a moravské lidové betlémy a jejich tvůrci. LIKA KLUB, 2002

Náměstí T. G. Masaryka v Prostějově, tradiční stavěcí betlém v životní velikosti.

Schůze Komise městské části Holice

Listopadové jednání komise vzhledem k probíhajícímu stavebnímu úpravám proběhlo v klubu seniorů. Zúčastnila se ho i početná skupina hostů:

I. Kalodová – informovala o doplnění mobiliáře v Holickém lese o lavičky a další odpočívadlo. Projekt Holický les obdržel čestné uznání Nadace Partnerství za účast ve finále soutěže Adaptera Awards 2021. Jako námět pro KMČ – revitalizace třešňové aleje.

D. Titzová – upozorňuje na nevyhovující stav dětského hřiště v areálu HFK (prasklá sklužavka, množství odpadků a nedopalků cigaret v prostoru u hracích prvků), kdy zejména v letním období je hřiště z těchto důvodů nepoužitelné. Navrhuje vybudování nového hřiště na jiném místě (ul. U Potoka, Na Krejnci) nebo modernizaci stávajícího hřiště v areálu HFK a zajištění běžné údržby. Dále žádá o doplnění odpadkových košů na psí exkrementy do ulic Na Krejnci, Staškova, U Potoka.

Z. Sedláček – upozorňuje na špatný stav komunikace na ul. E. Destinové v úseku od ul. Přerovská po ul. U Hřiště (podél stavebnin), žádá o realizaci opatření ke zlepšení situace v prostoru u křižovatky ul. Staškova a U Hřiště, kde parkující vozidla blokují vjezd do RD, případně stojí přímo v křižovatce a nedodržují vzdálenost pěti metrů od hranice křižovatky. Dochází k zablokování křižovatky projíždějícím nákladním vozidlem a opakovanému poškozování zaparkovaných osobních vozidel. Navrhuje povolení částečného stání na chodníku v podélném směru v ul. U Hřiště – doplnění dopravní značky. V rámci areálu HFK opakovaně přistává v blízkosti zahrad rodinných domů vrtulník, což způsobuje značný hluk a proudění vzduchu společně s emisemi od motoru obtěžuje občany. Dále žádá o vyznačení přechodu pro chodce na ul. Hamerská v blízkosti křižovatky s ul. Staškovou. Současné místo pro přecházení je bez jakékoliv ochrany chodců při narůstajícím provozu.

Předseda komise informoval o e-mailu pana Michala Brychty, který žádá o vyjádření k některým z největších problémů v oblasti dopravy v Holici:

- parkování u školy a školky – umožnit krátkodobé zastavení vozidla za účelem bezpečného odvedení dětí do školy a školky;
- zvýšení bezpečnosti na přechodu pro chodce u hřbitova na ul. Keplerova, omezení rychlosti na max. 30 km/hod se obecně nedodrжуje;
- narůstající provoz a počet parkujících vozidel v lokalitě za ul. Keplerova, tj. ul. Ječmínkova, Na Zábrání, Americká – návrh na zjednosměrnění;
- vyznačení obytné zóny na ul. Na Zábrání;
- v souvislosti s rozrůstající průmyslovou zástavbou v katastru Holice a zvýšenou dopravou nejsou ze strany města

realizovány odpovídající opatření ke zvýšení bezpečnosti obyvatel.

Za KMČ – Předseda komise nejdříve projedná s odborem dopravy, kde již probíhá příprava některých opatření. Souhrnně s problematikou dopravy v Holici seznámí členy Rady města na jejím prosincovém zasedání – 6. 12. 2021. Počátkem příštího roku proběhne na území celé Holice vyznačení Zón 30, ve kterých bude kromě omezení rychlosti platit zákaz vjezdu nákladních vozidel nad 6 tun. Zahrnuta je i lokalita za Keplerovou ulicí, ulice U Cukrovaru a samotná náves Svobody. V souvislosti s tím dojde ke změnám v přednosti jízdy na některých křižovatkách, kde bude platit pravidlo „pravé ruky“. Budou umístěny na dobu 6 měsíců dopravní značky upozorňující na tuto změnu. Dále je připraveno vyznačení dvou parkovacích míst před školní družinou určených pro krátkodobé zastavení. Situaci na ul. Keplerova projedná odbor dopravy na krajském úřadu, který je vlastníkem této komunikace. KMČ bude navrhopvat zahrnutí této ulice do úsekového měření rychlosti.

Požadavky komise

- KMČ doplňuje svůj požadavek na pravidelné čištění prostoru dětských hřišť pracovníkem TSMO z října o zařazení dětského hřiště v areálu HFK.
- KMČ žádá o provedení vodorovného dopravního značení, tj. žluté čáry vyznačující vzdálenost pěti metrů od hranice křižovatky ul. Staškova a U Hřiště.
- KMČ žádá o umístění dopravní značky do ul. U Hřiště umožňující podélné stání na chodníku v jednom směru, kde jsou chodníky dostatečně široké.
- KMČ žádá o odstranění autovraku (stříbrný Renault Espace) v ul. U Cukrovaru přemístěného v červenci z ul. Keplerova. Tento vrak byl řešen již v roce 2020, nyní opakovaně od června 2021.
- KMČ požaduje umístění dopravní značky B28 Zákaz zastavení s dodatkovou tabulkou „Mimo zásobování max. 15 minut“ na návisi Svobody v úseku podél mateřské školy ve směru k ul. Keplerova.
- KMČ žádá o realizaci již dříve projednaných opatření ke zvýšení bezpečnosti na přechodu u hřbitova, ul. Keplerova. Jedná se o instalaci zvýrazněné dopravní značky A11 Pozor, přechod pro chodce a nástřik vodorovného dopravního značení „červený pás“ před přechodem v obou směrech upozorňujícího na nebezpečné místo.
- KMČ požaduje doplnění značky A11 Pozor, přechod pro chodce u přechodu v ul. Brunclíkova.

text: František Ryšánek,
předseda KMČ

Cena pro RC Heřmánek

Hejtmanství udělilo ocenění za společenskou odpovědnost

Vůbec poprvé se olomoucké hejtmanství rozhodlo ocenit ty, jež se chovají společensky odpovědně. Soutěž byla určená organizacím jak podnikatelského, tak i veřejného sektoru, včetně škol a obcí. Slavnostní vyhlášení výsledků proběhlo v prostorách olomoucké Pevnosti poznání.

„Soutěž vnímám jako poděkování všem, kteří se problematikou společenské odpovědnosti zabývají. Dokazují nám, že svoji práci odvádí poctivě a že jim není lhostejný osud Olomouckého kraje a celé naší společnosti,“ uvedl Josef Suchánek, hejtmán Olomouckého kraje.

Společenská odpovědnost znamená dělat něco nad rámec zákonných povinností, co má smysl nejen pro zaměstnance, obchodní partnery, ale i v oblasti životního prostředí a dopadu na region. Ocenění získali mikro-podniky a živnostníci, podnikatelské subjekty, organizace veřejného sektoru a obce s rozšířenou působností.

„Společenská odpovědnost je termín, který se stále častěji dere do popředí. Co přesně znamená? Obsahuje vše, co dlouhodobě prospívá společnosti – stejně jako lidé a firmy, které jsme v rámci prvního ročníku udílení

cen ocenili,“ řekl Jan Šafařík, náměstek hejtmána pro oblast regionálního rozvoje, který za přínos v uplatňování principů společenské odpovědnosti udělil také speciální ocenění Střední škole, základní škole a mateřské škole pro sluchově postižené v Olomouci.

Garantem regionálních soutěží v jednotlivých krajích je Rada kvality ČR, ta spolu s certifikovanými CSR hodnotiteli účastníky soutěže posuzuje. Důraz se klade na uplatňování principů společenské odpovědnosti v regionální, sociální, ekonomické a environmentální oblasti. *„Je vidět, že i v Olomouckém kraji existuje mnoho zajímavých a úspěšných subjektů, kteří uplatňují principy společenské odpovědnosti, a pevně věřím, že tento první ročník bude motivovat další organizace, podniky a firmy k následování a zapojení se do soutěže v dalších ročnících. Za celou náročnou přípravu prvního ročníku této soutěže máte mé srdečné poděkování,“* uvedla Růžena Petříková, místopředsedkyně Rady kvality ČR.

zdroj: <https://www.olkraj.cz/hejtmanstvi-udelilo-oceneni-za-spolecenskou-odpovednost-aktuality-10879.html>

Cena hejtmána Olomouckého kraje za společenskou odpovědnost za rok 2020

kategorie: Organizace veřejného sektoru do 50 zaměstnanců

1. místo: RC Heřmánek, z.s.

Rodinné centrum
Heřmánek
...jako doma

Naši jubilanti (říjen–prosinec)

Foto: Pixabay

90 a více let

Vlasta Běhalová
Drahomíra Hanková
Ilja Klement
Milada Nováková

Olga Opluštilová
Julie Otčenášková
Marie Pokorná
Františka Prudilová

Zdeňka Rychlá
Jarmila Spáčilová
Eva Štěpánková
Zdeněk Vychodil

Otto Adamec
Marta Dofková
Petr Grigárek
Miloš Hanák
Marie Chromcová
Milan Janoušek
Josef Malík
Jaroslav Mikolášek
Bohumila Obzinová
Dagmar Oháňková
Erika Orvošová
Pavel Petr
Eva Pletichová
Jaroslava Procházková
Jan Stručka
Marta Varmužová
Anežka Vychodilová
Milan Zetocha

Poklidné vánoční svátky

všem čtenářům přejí Holické noviny